HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

תפשוט דבעי רב הושעיא וכו' ה"נ דהוו קידושי. דכי היכי דהתם אמר לה לאחר שאגרשיך שיאתה מרשותו שתתקדש היינו דומיא לאחר שנקנו שיולאין מרשות הקדש דמגריך להו פדייה: **פדאן הוא.** המקדיש קודם שנקנו חוזרות וקדושות לאחר שנקנו דהואיל והוא הקדישן אע"ג דחזר ופדאן חוזרות וקדושות לאחר שנקנו: **פדאוס אחרים.** קודם שנקנו אין חוזרות וקדושות לאחר שנקנו. ואשה שקנתה עצמה בגט מדעת עצמה אין חלין עליה קדושין דכפדאוה אחרים דמיא דאין חוזרות וקדושו' לגבי אשה גמי אינה מקודשת: **מתני' הנודר.** שלא יהנה מיורדי היס מותר ליהנות מיושבי היבשה והנודר מליהנות מיושבי היבשה אסור ליהנות מיורדי היס שהן גמי מיושבי היבשה הן שסופן לנאת. ומה שאמר יורדי היס בכלל יושבי היבשה לא כאלו יורדי היס ההולכים מעבו ליפו שאין ביניהס אלא מהלך יום אחד ובאין מהרה ליבשה דהוו בכלל יושבי היבשה: **גמ' חד מתני אריש.** לא כאלו וכו' ולא כאלו יורדי היס אסור:

ההולכים

לפרש: גמ' רב פפא ורב אחא בריה דרב איקא חד מתני אריש וחד מתני אסיפא מאן דתני אריש מתני הכי הנודר מיורדי הים מותר ביושבי יבשה הא ביורדי הים אסור ולא כאלו

ההולכים

תפשוט [א]דבעי רב הושעיא [ב]הנותן שתי פרוטות לאשה ואמר לה באחת התקדשי לי היום ובאחת התקדשי לי לאחר שאגרשיך ה"נ דהוו קידושי איתער בהו ר' ירמיה אמר להו מאי קא מדמיתון פדאן הוא לפדאוס אחרים הכי אמר ר' יוחנן [ג]פדאן הוא חוזרות וקדושות פדאוס אחרים אין חוזרות וקדושות ואשה כפדאוה אחרים דמיא איתמר נמי אמר ר' אמי אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שפדאן הוא אבל פדאוס אחרים אין חוזרות וקדושות: **מתני'** [ד]הנודר מיורדי הים מותר ביושבי היבשה [ה]מיושבי היבשה אסור מיורדי הים שיורדי הים בכלל יושבי היבשה לא כאלו שהולכין מעבו ליפו אלא במי שדרכו לפרש: **גמ'** רב פפא ורב אחא בריה דרב איקא חד מתני אריש וחד מתני אסיפא מאן דתני אריש מתני הכי הנודר מיורדי הים מותר ביושבי יבשה הא ביורדי הים אסור ולא כאלו

ההולכים

שלשים יום דמי [ו]כלומר דלא מצי הדר ביה והיינו דמחדשין השתא דמעיקרא נמי הוה סבירא לן דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט דמשום הכי מקשינן פשיטא וכמו שכתבתי למעלה אלא דמעיקרא לא הוה סבירא לן דעדיפא טפי אמירה לגבוה ממסירה להדיוט אבל במסקנא מחדשין דאמירה לגבוה אפילו בלא מעכשיו מהניא כמסירה גמורה להדיוט דהיינו במעכשיו ומהא שמעי' דהאומר סלע זו לצדקה לאחר שלשים יום דלא מצי הדר ביה דאמירה לגבוה כמסירה גמורה להדיוט דמי. אבל הרשב"א ז"ל כתב דאפשר דכי אמר הכי הני מילי אליבא דבר פלא דס"ל דקדושת דמיס לא פקעה בכדי אבל לרבא ואביי דס"ל דקדושת דמיס פקעה בכדי מוקמי בריית' כפשטיה ונהי דתקשי לרבא תרווייהו בקדושת דמיס למה לי אפשר דדחיק נפשיה למימר זו וא"ל לומר זו קתני כדאשכחן דכותה בהש"ס טובא[ז] הלכך לדידהו אפשר דנהי דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט ה"מ כמסירה גרידא בלא מעכשיו אבל כמסירה דמעכשיו לא דאי אפשר שתקנה יותר אמירה ממסירה הלכך לדידהו האומר הרי זו עולה לאחר ל' יום יכול לחזור בו ופלוגתא היא בירושלמי[ח]. הרשב"א ז"ל: **תפשוט דבעי רב הושעיא וכו' ה"נ דהוו קידושי.** דכי

היכי דאמר במתני' שיכול להקדיש נטיעות הללו לאחר שיפדו וחיילא קדושה עליהו אע"ג דלא אקדישינהו אחר פדיון ה"נ חיילי קדושי כי אמר לאחר שאגרשיך אע"פ שאחר שגירשה לא חזר וקדשה: **לא שנו אלא שפדאס הוא.** דכיון דפדאס הוא ולעולם לא יצאו נטיעות הללו מרשות הקדש או מרשותו דין הוא שיהו חוזרות וקדושות אבל פדאוס אחרים אפי' הכניסוס אחר כן לרשותו אין חוזרות וקדושות לפי שאינך שפדאוס אחרים נסתלק רשות בעלים הראשונים מהן וכיון דהיא שעתא א"א להקדש שיחול עליהן בתר שעתא נמי כשהכניסוס אחרים לרשותו לא חיל: **ואשה נמי כפדאוה אחרים דמיא.** לפי שאינך שנתגרשה יוצאת מרשות הבעל לרשותה ואין קידושין חלין עליה. וק"ל אדרבה אשה לפדאן הוא דמיא שכשס שנטיעות הללו לפי שאינן יוצאות מרשות הקדש או מרשותו מצי לאקדשינהו לאחר שיפדו כך אשה זו כיון שאינה יוצאה מרשות הבעל או מרשות עצמה בדין הוא שתהא יכולה להתקדש מעתה אפילו לאחר שתתגרש ונראה לי דאי מצית אשה לקדש עצמה לאיש ה"נ דהויא היא דומיא דמקדיש נטיעות ממש אלא כיון שהתורה אמרה כי יקח איש אשה [דברים כד] ולא אמרה כי תלקח אשה לאיש לא כל הימנה שתכנס עצמה לרשות הבעל ומש"ה אמרי' בפ"ק דקידושין (דף ה:) דאי אמרה היא הריני מאורסת לך אין בדבריה ממש אלא מכיון שהיא מסכמת לקדושי האיש היא מבטלת דעתה ולצונה ומשוי נפשה אצל הבעל כדבר של הפקר והבעל מכניסה לרשותו הלכך אין אנו דנין בקדושין מצד האשה אלא מצד הבעל ולגבי בעל כפדאוה אחרים דמיא דבקידושין הראשונים היא ברשותו ולאחר גרושין יוצאה מרשותו ומש"ה לא מצינן למיפשט גבי קדושין דחיילו מפדאן הוא דלא דמיין וכדכתיבנא ומפדאוס אחרים נמי לא מצינן למפשט דלא חיילי משום דלא דמי נמי לגמרי דהא הכא האשה ג"כ מכנסת עצמה לרשותו במקצת ואיכא לדמויי לפדאן הוא והיינו דליכא למפשטא מהא כלל כנ"ל. והרשב"א ז"ל כתב דנהי דצעיין לא מיפשטינא הכא אפ"ה איכא למיפשטא מדאמר בכתובות בפרק אע"פ (דף נט:) ובפרק בתרא דמכילתין (דף פו.) נמי אית דאמרי הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו שדה זו שאני מוכר לך לכשאקנה ממך תקדוש דקדשה וטעמא משום דכיון דבידו להקדישה עכשיו אע"פ שיבא זמן שלא יהא רשות בידו בכך יכול עתה הוא להקדישה לכשיהיה הרשות בידו ה"נ גבי אשה הואיל והוא יכול לקדשה עכשיו יכול הוא לקדשה ג"כ לאחר זמן וכ"ת א"כ אמאי לא פשטינן לה מהתם י"ל דהאי רבי אילא הוא דקאמר לה מסברא דנפשיה ורבי ירמיה לא ידע לה ומש"ה מבעיא ליה דלא מצי למיפשטא ממתניתין וממתניתא וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל שכתב דמקודשת משמע דפשיט ליה מההיא הלכך כי אמר הכא דפדאוס אחרים אין חוזרות ומתקדשות אם התנה בשעת ההקדש שיחול עליו אם תבא ליד אחר ויקחנה ממנו מהני אבל כל היכא דלא אתני אפילו באה לידו אח"כ אינה קדושה כיון דאפסקה אחר אלו דבריו ז"ל. ואינם נוחים אצלי דשאני התם בדרבי אילא שבידו להקדישה עכשיו וכיון שבידו להקדישה עכשיו יכול הוא ג"כ להקדישה לאחר זמן לפי שאותו הקדש עצמו שהוא מקדיש לאחר זמן אף מעכשיו הוא יכול להקדישה משא"כ בנטיעות ובקדושי אשה שאותה קדושה שניה אי אפשר לה שתחול עכשיו שכיון שהוא מתפיס בהן קדושה ראשונה אי אפשר לאותה קדושה שניה לחול עכשיו וכיון שכן איכא למימר דלאחר שעה נמי דהיינו לאחר פדייה וגירושין לא חיילא כנ"ל: **מתני' מותר ביושבי היבשה.** באותן שאין רגילין להיות יורדי היס בחנויות: **מיושבי יבשה אסור ביורדי היס.** אפי' הס עכשיו בס שסופן לעלות ליבשה כדמפרש טעמא בגמרא: **ולא כאלו ההולכים מעבו ליפו.** מפרש בגמרא היכא קאי: [ד]**אסור אף בסומין.** דכי קאמר מרואי חמה לא שיהו הס רואים החמה קאמר דא"כ הל"ל מן הרואין בלאוד שהרי כל הרואין הס רואין ג"כ החמה אלא ודאי מדמדכר חמה שהחמה רואה אותס קאמר ולאפוקי דגים ועופרין נתכוון כדאיתא בגמרא [ע"ב]: **אסור בקרחין ובבעלי שיבות.** אסור בקרחין אע"פ שאין להן שער ובבעלי שיבות ואע"פ ששערן לבן: **שאין נקראים שחורי הראש אלא אנשים.** בגמרא [שם] מפרש טעמא: **מן הילודים.** שנולדים כבר: **מותר בנולדן.** בעתידין להולד: **מפיר אף בילודים.** ופרכינן בגמרא [שם] וכ"ש בנולדין א"כ אמאן קאסר: [ה]**אסור בישראל ואסור בכוהנים.** שישראל וכוהנים מצווין על השבת ומקיימין אותו הלכך שפיר מיקרו שובתי שבתות: **מאוכלי השום.** מתקנות עזרא הוא לאכול שום בלילי שבת לפי שהשום מרבה את הזרע ועונת ת"ח מע"ש לע"ש: **ואסור בכוהנים.** דאיהו נמי אוכלי שום בערבי שבתות: **מעולי יוצאים אסור בישראל.** דמצווין לעלות ועולין: **ומותר בכוהנים.** דנהי דמצווין אינס עולים: **גמ' חד תני לה אריש.** להא דתנן לא כאלו ההולכים מעבו ליפו דס"ל דאריש קאי ולקולא: [ו]**דהלין יושבי יבשה נינהו.** משום ההוא פורתא דהיינו מעבו ליפו שהן קרובין זה לזה לא מיקרו יורדי הים: **וחד תני לה אסיפא.** ולחומרא דאפי' מי שדרכו לפרש בכלל יושבי יבשה וכן נמי אפילו ההולכים מעבו ליפו בכלל יורדי הים מדלא פירש מידי אריש. וקיי"ל כמאן דמתני לה אסיפא לחומרא. וכתב הרשב"א ז"ל דמסתברא דאינו אסור בכל מי שירד פעם אחת מעבו ליפו אלא במי שרגיל לירד שם תדיר אי נמי במי שהיה יורד בשעת נדרו מעבו ליפו. ובירושלמי [פ"ג ה"ו] איבעיא להו הנודר מיורדי הים לאחר שלשים יום וקודם שלשים יום נעשו יושבי יבשה אי בתר שעת אמירת הנודר אזלינן והשתא יורדי הים הינהו או בתר חלות הנדר אזלינן דהוו להו יושבי יבשה והא מותר בהם ותלי ליה בפלוגתא דר' ישמעאל ור"ע דפליגי בפ' בתרא דמכילתין (דף פט:) באשה שאמרה הריני נזירה לאחר שאנשא דר' ישמעאל סבר דבתר חלות הנדר אזלינן ובעל מיפר ור"ע סבר דבתר שעת אמירה אזלינן ואין הבעל מיפר בקודמין וקיימא לן כר"ע הלכך אסור באותן שהן עכשיו יורדי הים אע"פ שבשעת חלות נעשו יושבי יבשה דבתר השתא

אזלינן

מסורת הש"ס

א) קידושין סב:, ב) [לעיל יד: וש"נ], ג) [קידושין פ"ג ה"ח], ד) שייך למתני' לקמן ע"ב, ה) שייך למתני' לקמן לא ע"א, ו) [שייך לע"ב],

גליון הש"ס

בהר"ן (ד"ה בעמוד הקודם) הכא שאני כלומר וכו'. עי' בהר"ן קידושין דף לא ע"ב:

פירוש הרא"ש

ואמר לה באחת התקדשי לי היום ובאחת התקדשי לי לאחר שאגרשיך. אם אמר לאשתו התקדשי לי בפרוטה זו לאחר שאגרשיך פשיטא דלא מהני כיון דהשתא לאו בת תפיסת קידושין היא אבל בשאה פנויה דהשתא בת תפיסת קידושין היא מיבעיא ליה מידי דהוה אנטיעות דמתני' דמתני כהו לאחר שיפדס יחזרו ויקדשו: מאי קא מדמיתו פדאן הוא לפדאן אחרים. פדאן הוא יכול להתנות לכשיפדס ויהיו ברשותו שיחזרו ויקדשו אבל פדאוס אחרים אין בידו להתנות על מה שביד אחרים ואשה כאחרים דמיא דלאחר הגירושין אינה ברשותו להתקדש לו אלא מדעתה וגם הוא אינו ברשותה שתתקדש לו בעל כרחו הלכך אע"ג שנתרצו שניהם בשעת מסירת קידושין לא חיילא שיש אחר הקידושין: מתני' מותר ביושבי יבשה. אותם שאינם רגילין לילך בים: שיורדי הים בכלל יושבי יבשה. שסופס לילך ליבשה: לא כאלו ההולכים מעבו ליפו. בגמרא מפרש אסיכא קאי: הא מיורדי הים אסור ולא כאלו ההולכים מעבו ליפו. דמשום דרך מועטו לא מיקרו שיורדי הים שיורדי הים [כאלו] בכלל יושבי יבשה: לא כאלו ההולכים מעבו ליפו בלבד. דבכלל יורדי הים הס ליאסר וגם יושבי יבשה מיקרו:

עין משפט נר מצוה

נב א מיי' פ"ז מהלכות אישות הלי"ד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מ סעיף ז:

נג ב מיי' [פ"ד מהל' מעילה הלכה יח]:

נד ג מיי' פ"ט מהל' נדרים הלי"ט טוש"ע י"ד סימן ריז סעיף ג:

נה ד מיי' שם טוש"ע שם סעי' לד:

תוספות

פדאן אחרים אין חוזרות וקדושו'. שהרי פדאן לעצמו והרי שם דאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו אשה נמי כי אחרים שקונה עצמה בגט אין בידו לקדשה עוד בעל כרחה אלא מדעתה והלכך אימא תיבעי מי אמריגן כיון דאי אפשר לו לקדש בע"כ לפדיון אחרים דמיא ולא מצי מקדיש לה אי מקדיש לה דלמא שתתא מיהא מצי מקדיש לה אדעתה וכיון דכהאי גוונא מצי לקדש לה לאחר שיגרשנה השתא נמי יקדשנה לפדאן הוא דמיא הלכך מיבעי: הנודר מיורדי הים מותר ביושבי היבשה. שאין עומדין על שפת הים דאין רגילין לעבור בים ומיהו אדם העובר פעם אחת לזמן מרובה ואינו רגיל לעבור שם לא מיקרי יורדי הים והנודר מיורדי הים מותר בו ואפי' למ"ד בגמ' דאותם שהולכים מעבו ליפו מיקרו יורדי הים התם נהי דאין שוהין בה מ"מ רגילין לעבור תדיר לעבור בים מינהו אבל זה העובר פעם אחת לעשרה שנים לא מיקרי יורדי הים כלל דנגדרים הלך אחר לשון בני אדם: לא כאלו ההולכים מעבו ליפו. בגמרא מפרש אמאי קאי: אלא במי שדרכו לפרש. להיות ימים רבים ביחד: